

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ในการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย แต่เดิมนั้นเป็นเรื่องของผู้เสียหายที่จะต้องฟ้องร้องด้วยตนเอง แต่ต่อมาได้มีการรับเอาแนวความคิดเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองมาจากประเทศภาคพื้นยุโรป ซึ่งเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ มีพนักงานอัยการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ทำหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ส่วนของประเทศไทยนั้นอำนาจในการสอบสวนจะเป็นอำนาจของตำรวจหรือพนักงานสอบสวน แต่อย่างไรก็ดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 28 ก็ยังอนุญาตให้ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้เองอย่างกว้างขวางด้วย และเมื่อปรากฏหลักฐานว่า การดำเนินคดีอาญาของไทยมาจากแนวความคิดว่าการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นหน้าที่ของรัฐ และการดำเนินคดีอาญาเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐแล้ว รัฐก็ต้องทำหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายหลักที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือ ศาล จะต้องยึดถือและปฏิบัติ คือ การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ในสังคมปัจจุบันนี้ได้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นมากมายและรูปแบบของอาชญากรรมแต่ละประเภทก็ได้มีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาเช่นกัน โดยเฉพาะรูปแบบของอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นการจัดองค์กร (organized crime) ซึ่งการกระทำความผิดในอาชญากรรมประเภทนี้จะมีความลับซับซ้อนมาก มีการกระทำเป็นขบวนการ อันจะก่อให้เกิดความยากลำบากในการที่จะสืบสวนสอบสวนเพื่อที่จะหาข้อเท็จจริง และนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการในการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ ซึ่งวิธีการปฏิบัติในการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษของตำรวจหรือพนักงานสอบสวนนั้นก็ยังมีหลากหลายวิธีที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าเป็นการกระทำความผิดประเภทใด และหนึ่งในหลาย ๆ วิธีที่ได้ถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลานานหลายทศวรรษแล้ว คือ การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน ซึ่งแนวคิดในการกันผู้ต้องหาเป็นพยานนี้ ได้เกิดขึ้นเพราะความจำเป็นในการรวบรวมและแสวงหาพยานหลักฐาน เนื่องจากว่าในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนอาจจะไม่ได้ พยานหลักฐานหรือเบาะแสใด ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเลย หรืออาจจะได้พยานหลักฐานมา แต่พยานหลักฐานที่ได้มานั้นไม่สามารถเชื่อมโยงไปถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นตัวการใหญ่ได้ ดังนั้นการกันผู้หาเป็นพยานจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิด

คนอื่นมาลงโทษได้ โดยผู้ต้องหาที่ถูกกันไว้เป็นพยานนี้ก็เป็นหนึ่งในผู้ร่วมกระทำผิดในจำนวนหลาย ๆ คน แต่ได้ถูกกันออกมาไว้เป็นพยานเพื่อที่จะสาวไปถึงตัวการใหญ่ได้ โดยเหตุผลที่กันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานนั้น อาจจะเกิดจากในขณะที่เกิดเหตุการณ์ไม่มีประจักษ์พยานคนใดเลยที่เห็นการกระทำผิด หรือความผิดที่ได้กระทำลงนั้นเป็นเรื่องที่รู้เห็นเฉพาะผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกันเอง ซึ่งเป็นการยากลำบากที่จะหาพยานหลักฐานมาเอาผิดกับบุคคลเหล่านั้นได้ จึงถือได้ว่าวิธีการกันผู้ต้องหาเป็นพยานนี้ เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดแล้วในการที่จะนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ

สำหรับการกันผู้ต้องหาเป็นพยานนี้ ไม่ได้มีบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในกฎหมายฉบับใดเลย คงมีแต่เพียงหลักในทางปฏิบัติ ซึ่งได้กระทำอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเท่านั้น ซึ่งในชั้นพนักงานสอบสวนได้มีประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีซึ่งตราขึ้นโดยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยที่ 1/2498 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2498 ส่วนในชั้นพนักงานอัยการ ได้มีระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 บัญญัติถึง หลักปฏิบัติในการกันผู้ต้องหาเป็นพยานไว้ ซึ่งระเบียบปฏิบัติทั้ง 2 ประการนี้จึงถือเสมือนเป็นหลักปฏิบัติที่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้มีการกันผู้ต้องหาเป็นพยานแล้ว ปัญหาที่จะต้องตามมา คือ การรับฟังคำเบิกความของผู้ที่ถูกกันไว้เป็นพยานว่า จะรับฟังได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากพยานที่วานี้เป็นพยานที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยอยู่ด้วย คำเบิกความของพยานชนิดนี้จึงได้รับการเชื่อถือหรือยอมรับน้อยมาก เพราะลำพังแต่เพียงคำเบิกความของผู้ร่วมกระทำผิดแต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ โจทก์จะต้องมีพยานหลักฐานอื่นประกอบคำเบิกความของพยานด้วย จึงจะมีน้ำหนักพอให้รับฟังลงโทษจำเลยได้ ซึ่งศาลไทยได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติมาตลอดโดยอาศัยคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐาน

นอกจากนั้น คำเบิกความของพยานผู้ร่วมกระทำผิดยังมีปัญหาตามบทกฎหมายลักษณะพยานอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อได้มีการกันผู้ต้องหาเป็นพยานแล้ว คำเบิกความจากบุคคลเหล่านั้นจะถือว่าเป็นพยานขัดทอดหรือไม่ หรือจะถือว่าเป็นพยานบอกเล่าหรือไม่ จะเป็นกรณีที่สามารถรับฟังคำเบิกความนั้นได้เลยหรือจะเป็นประเภทที่อยู่ในข้อยกเว้นของหลักการรับฟังพยานเหล่านั้น หรือจะเป็นได้ทั้งสองกรณี ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะได้ศึกษา

รวมไปถึงกรณีที่ว่า เหตุใดศาลฎีกาจึงรับฟังคำเบิกความจากผู้ที่ถูกกันไว้เป็นพยานโดยไม่ถือว่าเป็นพยานขัดทอดหรือพยานบอกเล่า รวมทั้งเหตุใดที่ศาลฎีกาไม่รับฟังคำเบิกความจากผู้ที่ถูกกันไว้เป็นพยานทั้งที่เป็นกรณีเดียวกัน ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะได้ศึกษา และวิเคราะห์เป็นกรณีๆ ไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์ในการกันผู้ต้องหาเป็นพยานในชั้นพนักงานสอบสวน และชั้นพนักงานอัยการ
2. เพื่อศึกษาในเรื่องการรับฟังคำเบิกความของผู้ที่ถูกกันไว้เป็นพยานตามกฎหมายลักษณะพยาน
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขการกันผู้ต้องหาเป็นพยานตามข้อพิจารณาทางกฎหมายลักษณะพยาน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ มีขอบข่ายของการศึกษาในเรื่องกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน แต่จะไม่ขอศึกษาถึงกรณีผู้เสียหายได้กันผู้เกี่ยวข้องซึ่งไม่ใช่ผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน เช่น คดีที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แจ้งความผู้บริหารของธนาคารกรุงไทย 5 คน แต่มีการกันกรรมการ 2 คนที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เป็นผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน

1.4 วิธีการศึกษา

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะได้ทำการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสาร บทความ คำบรรยายจากการสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ของผู้ชำนาญการและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายลักษณะพยาน

1.5 สมมุติฐานการศึกษา

การกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานนั้น ยังมีปัญหาและอุปสรรคในทางกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานอยู่หลายประการ ทำให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการนำวิธีการนี้มาใช้ไม่ได้ผลอย่างเต็มที่ หากได้มีการศึกษาวิจัยให้เห็นสถานะทางกฎหมายอย่างถูกต้องและชัดเจนแล้ว ย่อมจะทำให้คุณภาพงานของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน
2. สามารถที่จะคลี่คลายคดีที่ซับซ้อนโดยการเบิกความของผู้ต้องหาที่ถูกกันไว้เป็นพยาน
3. ทำให้ทราบถึงเหตุผลในการรับฟังคำเบิกความจากผู้ที่ถูกกันไว้เป็นพยานตามกฎหมายลักษณะพยาน